

RAHANDUSMINISTEERIUM

Silver Tammik
Majandus- ja
Kommunikatsiooniministeerium
info@mkm.ee

Meie 08.04.2024 nr 11-3.1/1707-1

Komisjoni valge raamat digitaristu vajaduste kohta COM (2024) 81

Austatud härra Tammik

Uute ja muutuvate väljakutsetega tegelemiseks eelistame võimalusel olemasolevate EL eelarve fondide kohandamist ja eelarve suurendamist, mitte uute fondide loomist. EL eelarves on juba praegu fonde, mille tegevusvaldkonnad on omavahel osaliselt kattuvad või tihedalt seotud ning mille erinevad reeglid tekitavad segadust ja halduskoormust vahendite taotlejatele ja kasutajatele. Kõigi protsessi osaliste huvides on segaduse ja halduskoormuse suurendamist vältida ning leida viise nende vähendamiseks, et avaliku sektori (sh EL eelarve) piiratud vahendeid võimalikult tulemuslikult ja võimalikult suure EL ülese lisaväärtusega kasutada EL ühiste eesmärkide suunas liikumiseks.

Samas tuleb lihtsustamisvõimaluste kaalumisel arvestada nii võimalike EL väliste pahatahtlike mõjutuste vältimise kui EL finantshuvide kaitse vajadustega.

2021-2027 perioodi EL fondide kasutamine kehtivas õigusraamistikus pakub häid võimalusi digitaristu valdkonna prioriteetsetele eesmärkidele suunatud pilootprojektideks, sh ka erinevate rahastusvõimaluste kombineerimiseks. Need fondid (sh Digitaalse Euroopa Programm, Euroopa ühendamise rahastu (CEF) digiosa; Euroopa Horisondi asjakohased osad; EL ülene finantsinstrument *InvestEU*) annavad kogemused ja õppetunnid uue EL perioodi kavandamiseks.

Valges raamatus toodud „stsenaariumis 10“ nimetatud olemasolevatest tagastamatute toetuste, segarahastamise (*blending*) ning finantsinstrumentidest (ning nende kasutamise kogemustest) ülevaate tegemine Euroopa Komisjoni poolt on samuti oluline eeltöö 2028+ eelarveperioodi ettevalmistamisel.

Arvestades digitaristu arendamisega seotud erilaadsete ning mitmetahuliste vajaduste tohtu mastaabiga ja avaliku sektori eelarvevõimaluste piiratusega (nii EL, riikide kui piirkondlike ja kohalike omavalitsusüksuste tasemel), on vaja jätkata koostööd erasektori rahaturgudelt investeringuteks vajaliku raha kasutusvõimaluste leidmiseks ning otsida selleks olemasolevatele täiendavaid võimalusi. Sõltuvalt konkreetse vajaduse, arenduse, projekti eripärast on lahendused ning teed nendeni jõudmiseks erinevad - turuosalistega koostöös saab tuvastada, millistes aspektides, kuidas ja kellele oleks kõige otstarbekam püüda avaliku sektori toel (senistele täiendavaid) nõustamisvõimalusi pakkuda, et sobivaimate lahendusteni jõuda. Turutõrgete korral (kui nt kommertsbankadest ei ole võimalik investeringuvahendeid kaasata) saab juba 2021-2027 perioodil taotleda EL eelarvest rahastatud tagatisfondi toel investeringuvahenditele ligipääsu InvestEU kaudu, nõustamisvõimalusi saab uurida

InvestEU nõustamisosast (*InvestEU Advisory Hub*; https://investeu.europa.eu/investeu-programme/investeu-advisory-hub_en).

Nn võrdse mänguvälja põhimõtteid on vaja silmas pidada uuenduste kavandamisel, läbirääkimisel ja elluviimisel, sh seoses IPCEI lähenemisega. EL võimalikult tulemusliku ja tõhusa toimimise ning edasise konkurentsivõime huvides on, et ligipääs konsortsiumidele ja tarneahelatele oleks võimalik EL erinevatest osadest, sh erineva jõukuse ja suurusega liikmesriikidest ning erineva suurusega ettevõtetest ja teadus-arendus-innovatsiooniasutustest.

Sõltuvalt arenduste ja projektide laadist, turuküpsusest jmt võib olla otstarbekas püüda kombineerida segarahastuse (*blending*) tüüpi lähenemist, st võimaldada taotleda projekti eelarve osaliseks katmiseks tagastamatut toetust, eeldusel et eelarve ülejäänud osa kaetakse laenuvahendite toel (EL olemasolevatest fondidest on sellist lähenemist kasutatud nt CEF transpordivaldkonna mõnedes taotlusvoorudes).

„Stsenaariumis 10“ on pakutud kaaluda omakapitali-investeeringute fondi loomist. Tasub mõelda kas sedalaadi vajadust juba saaks mõnest olemasolevast instrumendist katta (ja/või neid vajadusel kohandada digisektori/digiprojektide tarvis) ning kas oleks (veel ühe) uue instrumendi loomine oleks põhjendatud?

Digitalistuga seotud nõu füüsiliste vajaduste lahendamise kõrval on oluline ka vajaliku kvalifitseeritud tööjõu ning oskusteabe kättesaadavus. Võimalusel on otstarbekas püüda kasutada selle parandamiseks olemasolevate vahendite selleks sobivaid osi (taotlusvoore, meetmeid).

Valges raamatus on mainitud Euroopa Komisjoni erinevaid riigiabi reegleid: [IPCEI teatist, lairiba suuniseid](#) kui ka [komisjoni üldist grupierandi määrust](#) (10. jagu). Nendes õigusaktides on toodud riigiabi andmise tingimused, kui liikmesriik soovib oma vahenditest toetada nt üle-euroopalist huvi pakkuvaid tähtsaid projekte (IPCEI teatise alusel) või projekte püsi- ja mobiilside lairibavõrkude ja -teenuste kasutuselevõtuks (lairiba suunised) – sellise riigiabi andmiseks on esmalt vajalik taotleda Euroopa Komisjonilt riigiabi luba. Komisjoni üldise grupierandi määruse alusel saab liikmesriik toetada lairiba taristut (sh lairiba püsivõrke, 4G- ja 5G-mobiilside, üle-euroopalise digitaalse ühenduvuse taristu valdkonna ühishuviprojekte, tagasiühenduse võrke ja abi ühenduvusvautšerite vormis) ilma selleks Euroopa Komisjonilt riigiabi luba taotlemata.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt

Martin Põder

Euroopa Liidu ja rahvusvahelise koostöö osakonna juhataja

Priit Potisepp 5301 8156

Priit.Potisepp@fin.ee